

Temanotat

Pakistan: Sikkerhetsrelaterte forhold i Khyber Pakhtunkwa (KPK) og Federally Administered Tribal Areas (FATA)

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

Informasjonen som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Kartet på forsiden er hentet fra Wikipedia (Author: Pahari Sahib, Creative Commons License).

© Landinfo 2013

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat Pakistan: Sikkerhetsrelaterte forhold i Khyber Pakhtunkwa (KPK) og Federally Administered Tribal Areas (FATA)

SUMMARY

The security situation in KPK and FATA has improved since 2008/2009. *Tehrik-e Taliban* (TTP) and other militant groups have lost control and influence in the area with the exception of North Waziristan. However, the militants are not in any way defeated, and still have capacity to perform various kinds of terrorist attacks like suicide attacks and bomb blasts. The attacks are primarily directed against government targets, mainly against the security forces.

A relatively large number of civilians have been killed, in most cases because they were in the wrong place at the wrong time. Targeted killings of politicians and government officials occur. Recently, sectarian violence has been on the increase. The sectarian violence in KPK and FATA is mainly directed against Shias.

SAMMENDRAG

Sikkerhetssituasjonen i KPK og FATA er forbedret siden 2008/2009. *Tehrik-e Taliban* (TTP) og andre militante grupper har mistet kontroll og innflytelse i området, med unntak av Nord-Waziristan. De militante gruppene er imidlertid ikke på noen måte beseiret, og de har kapasitet til å utføre ulike typer terroristangrep som selvmordsangrep og bombeangrep. Angrepene er primært rettet mot myndighetsmål, først og fremst mot sikkerhetsstyrkene.

Et relativt stort antall sivile har blitt drept, hovedsakelig fordi de var på feil sted til feil tid. Måltrettede drap av politikere og offentlige tjenestemenn forekommer. Den siste tiden har den sekteriske volden vært økende. Volden er i hovedsak rettet mot den shiamuslimske befolkningen.

INNHold

1. Innledning	5
2. Situasjonen i KPK og FATA	5
2.1 Noen militante og islamistiske grupper i kpk og fata.....	6
2.1.1 Rekruttering og desertering.....	7
2.1.2 Risiko for sanksjoner på nytt sted.....	8
2.2 Internt fordrevne.....	8
2.3 Valget i 2013	9
3. Noen sikkerhetsrelaterte forhold i KPK	10
3.1 Peshawar.....	11
3.2 PATA.....	12
3.2.1 Swat.....	12
4. Noen sikkerhetsrelaterte forhold i FATA	13
4.1 Khurram.....	15
4.2 Sør-Waziristan.....	15
4.3 Nord-Waziristan	16
4.4 Bajour	17
4.5 Mohmand.....	18
4.6 Orakzai	18
4.7 Khyber	18
Referanser	20

1. INNLEDNING

Dette notatet er utarbeidet på bakgrunn av en anmodning fra Utlendingsnemnda om en oppdatering av sikkerhetsmessige forhold i de ulike distriktene i Federally Administered Tribal Areas (FATA) og i Khyber Pakhtunkwa-provinsen (KPK), med særlig fokus på provinshovedstaden Peshawar.

Notatet fokuserer i all vesentlighet på forhold som har betydning for sivilbefolkningens sikkerhet. Sivile i hele denne delen av Pakistan har en rekke sikkerhetsutfordringer, men karakteren og omfanget varierer betydelig fra område til område. Notatet presenterer også enkelte av de militante gruppene som opererer i områdene.

Notatet er i all hovedsak basert på åpne kilder, men det er også benyttet diplomatiske rapporter som er unntatt offentlighet. Notatet baserer seg også på informasjon som ble innhentet under Landinfos besøk i Pakistan i november 2012. Av hensyn til kildenes sikkerhet er de anonymisert.

Notatet tar ikke opp alle forhold som kan ha betydning for sikkerhetssituasjonen og utgjøre en risiko i de aktuelle områdene. Snarere belyses aspekter som fremstår som relevante for utlendingsforvaltningen på bakgrunn av de spørsmål som har blitt forelagt Landinfo. Dette innebærer at det bildet som tegnes, kan fremstå som fragmentarisk.

2. SITUASJONEN I KPK OG FATA

Pakistanske sikkerhetsstyrker har de siste årene satt inn store ressurser for å bekjempe *Tehrik-e Taliban* (TTP) og andre militante opprørsgrupper i KPK og FATA. Ingen områder, med unntak av Nord-Waziristan, er nå, ifølge Landinfos kilder, kontrollert av TTP eller andre militante grupper. Voldsnivået og antall sikkerhetsrelaterte hendelser har vært høyt de siste årene, selv om det har vært en reduksjon sammenlignet med tall fra 2008 og 2009. Pakistan Institute for Peace Studies (PIPS) hevder at sikkerhetsstyrkenes offensiver har bidratt til å redusere de militante gruppenes aktivitet. Eksempelvis er antallet angrep i Swat og Sør-Waziristan redusert med 24 prosent (PIPS 2013, s. 5).

Sivile er ikke direkte mål for opprørsgruppenes aksjoner, men konflikten og humanitære forhold setter sivile i en sårbar situasjon. Informasjonen om forholdene for sivile er mangelfull, og i mange områder finnes det ikke uavhengige rapportører. Omstendighetene rundt aksjoner som rammer sivilbefolkningen, er ofte uklare, og de sivile ofrenes profil er ukjent.

Korrupsjon, kriminalitet og illegitim maktutøvelse påvirker dagliglivet til store befolkningsgrupper i denne delen av landet. Siviles sikkerhet er i stor grad avhengig av lokale makteliter og eventuelle konflikter mellom disse. Det generelle kriminalitetsnivået er høyt, og det forgår ulovlig skattlegging av befolkningen i enkelte deler av området. Områdene er uten myndigheter som kan gi beskyttelse mot

overgrep, og det finnes ikke institusjoner som kan levere forutsigbar og rettferdig konfliktløsning.

2.1 NOEN MILITANTE OG ISLAMISTISKE GRUPPER I KPK OG FATA

Det er flere titalls nasjonale militante grupper i Pakistan. Gruppene har ulik religiøs og politisk ideologi, ulike operasjonsmetoder og ulik agenda. De inngår ofte i allianser som er flytende. Mange av gruppene opererer i KPK og FATA. Internasjonale grupper opererer også i områdene, for eksempel Al Qaeda.

Den største aktøren er TTP, et løst nettverk av flere titalls grupper, uten stabile og klare kommandostrukturer. Sammenslutningen ble etablert i 2007 for å bidra til økt slagkraft og koordinering av gruppene som operer i FATA og KPK. I møte med Landinfo i november 2012 hevdet en kilde med gode forbindelser til TTP, at lederen, Hakimullah Meshud¹, gir sin godkjenning i forkant av store angrep, men at mindre aksjoner mot kontrollposter og skoler ikke styres fra "sentralt hold" Enkelte av gruppene har kun rundt 20 mann under våpen. PIPS beskriver TTPs utvikling slik:

The TTP has diversified its operational tactics from guerilla-style operations to suicide attacks and targeted killings. It has also expanded the targets, from security forces to political and sectarian killings (PIPS 2013, s. 9).

TTP har også fått fotfeste utenfor «det pashtunske beltet». Landinfos samtalepartnere (november 2012) påpekte at forbindelseslinjene til grupper som har sitt utspring i Punjab, har medvirket til at TTP i de seneste årene har orientert seg i sekteristisk retning. En velinformert kilde mente (november 2012) at TTPs samarbeid med Punjabi Taliban har bidratt til økt sekterisk vold i KPK og FATA.

Ifølge en pålitelig kilde (samtale i Pakistan november 2012) har ikke TTP, som afghansk Taliban, utviklet en egen *Code of Conduct*. Kilden hevdet imidlertid at forestillingene om legitim voldsutøvelse er relativt enhetlig og klar; «fienden» kan drepes, og en skal unngå sivile tap. Realitetene indikerer at hensynet til sivile ofte må vike; både i KPK og FATA aksjoneres det hyppig i bazarer og på markeder.

I 2013 kom en ny gruppe på banen; *Ansarul Mujahedin*. Gruppen påtok seg ansvaret for en aksjon i juli 2013 hvor 60 shiaer ble drept i Khurram-distriktet. Angrepet ble holdt frem som hevn for «the atrocities committed against the majority Sunni population in Iraq and Syria» og de amerikanske droneangrepene i FATA (Jane's 2013a).

Lashkar-e Islam (LeI) opererer også i Khyber-distriktet. En talsmann for gruppen skal ha uttalt:

Expect for those who follow their strict interpretation of Islam, all others are not proper Muslims and should not be spared (Siddiqui 2012).

LeI synes å være en lokal gruppe som opererer i et geografisk begrenset område (PIPS 2013). Innbyggerne i Khyber-distriktet hadde i en periode tillit til LeI og tiltro til at gruppen ville bekjempe kriminalitet og bidra til større rettferdighet for

¹ Haikimullah Mesud ble etter all sannsynlighet drept 2. november 2013.

lokalbefolkningen. En rekke drap på personer som ikke deler gruppens religiøse syn, har svekket den lokale oppslutningen om gruppen.

Flere kilder påpeker at det er viktig for TTP å ha innflytelse i Khyber, bl.a. fordi forsyningslinjene til NATO-styrkene i Afghanistan går gjennom området. Forholdet mellom LeI og TTP er uklart, men enkelte hevder at sikkerhetsstyrkenes aksjoner i distriktet har styrket båndene mellom gruppene (Zaidi 2010). Smugling og skattlegging av vegfarende gjennom distriktet bidrar til finansieringen av LeIs virksomhet.

Ansar-ul-Islam (AuI) opererer også i Khyber-distriktet og står spesielt sterkt i Tirah-dalen. AuI omtales som mer moderat enn LeI. Gruppene har et anspent forhold, og det har vært en rekke sammenstøt. Det er ikke rapportert at AuI har aksjonert mot myndighetsmål (Jane's 2013a). Det er rapportert om voldelige sammenstøt mellom ulike militante grupper, eksempelvis mellom deobandi- og radikale salafistgrupper. Samtidig som afghansk Taliban skal ha en viss innflytelse over TTP, er det også sammenstøt mellom afghansk og pakistansk Taliban (samtale med kilde i Pakistan november 2012).

En lokal kilde vi snakket med i november 2012, hevdet at alle som velges inn i parlamentet fra FATA, er godkjent av TTP, og at organisasjonen i realiteten har «stemmer» i parlamentet. Samtidig påvirker også lokalsamfunnene TTP gjennom tradisjonelle råd. Kilden viste til et eksempel hvor jirgaer hadde beveget TTP i retning av å godta poliovaksinering. TTP har truet helsearbeidere over hele landet, og flere helsearbeidere som arbeider med vaksinering, er drept. I både Nord- og Sør-Waziristan har lokale militser lagt ned forbud mot poliovaksinering; minst 1,5 millioner barn er ikke vaksinert, og antall tilfeller av polio i landet er økende (AsiaNews 2013).

2.1.1 Rekruttering og desertering

Landinfos samtalepartnere er samstemte om at de militante gruppene har god tilgang til frivillige rekrutter, og at direkte tvang (vold, økonomiske sanksjoner eller trusler) ikke er en del av rekrutteringsregimet. Gruppene hevdes å være tilbakeholdne, og rekrutteringsarbeidet skal ha en lav profil. Evalueringen av nye rekrutter er svært grundig, og kun de best egnede mobiliseres. TTPs rekrutter trenes i all hovedsak i FATA, men enkelte også i de sørlige delene av Punjab (samtaler i Pakistan november 2012).

Fundamentet for rekruttering er religiøst/ideologisk og økonomisk. I tillegg er egne eller egen families erfaringer med pakistanske og internasjonale sikkerhetsstyrker en sterk drivkraft for mange. Ifølge en lokal journalist (samtale november 2012) er de alternative strukturene av sosiale tjenester, madrassaer og velferdsprogram som drives av store etablerte religiøse organisasjoner i Punjab, også en arena for rekruttering til gruppene som operer i FATA og KPK.

Ifølge en lokal kilde fra FATA (samtale november 2012) er fast avlønning av militære kadre vanlig. En kommandant kan tjene om lag 25 000 Rps² i måneden i

² Om lag 250 USD.

tillegg til dekte boligutgifter. Kilden beskrev lønnsnivået som akseptabelt, men påpekte at sikkerhetsstyrkene er bedre avlønnet.

Muligheten til å demobilisere vil avhenge av individuelle forhold, hvor og hvordan gruppen opererer og hva slags funksjon den som ønsker å fratze har. Det hevdes å være vanskeligere å bryte med de militante gruppene i FATA enn i øvrige områder. En samtalepartner (november 2012) mente at det vil være avgjørende å ha en tilforlataelig grunn for å forlate gruppen. Eksempel på en forklaring som kan bli godtatt, er sykdom blant nære familiemedlemmer. I slike tilfeller vil antagelig avhopperen bli møtt med forståelse og ikke bli utsatt for reaksjoner. Han vil kunne bli boende på hjemstedet, uavhengig av hvor dette er. Det forutsetter imidlertid at han lever et diskret liv, er årvåken og ikke gir uttrykk for synspunkter som avviker fra gruppen. De som evt. allierer seg med sikkerhetsstyrkene, eller på annen måte skaper problemer for TTP, risikerer reaksjoner og anklager om spionasje. Det gis normalt advarsel i forkant, men reaksjoner uten forvarsel forekommer.

2.1.2 Risiko for sanksjoner på nytt sted

Kildene Landinfo snakket med i november 2012, hevdet at TTP rår over et begrenset nettverk, og ikke har en etterretning som har fokus på å spore personer som reiser ut av området til andre deler av Pakistan. Det samme er tilfelle for de andre lokale gruppene, eksempelvis *Lashkar-e Islam* (LeI). Det vil derfor, med unntak for helt spesielle profiler, være mulig å unngå sanksjoner og press fra de militante gruppene, også grupper tilknyttet TTP, ved å flytte. En samtalepartner illustrerte dette med å vise til Karachi, en uoversiktlig by med stor utstrekning og 20 millioner innbyggere. En samtalepartner understreket imidlertid at TTP har kapasitet til å spore opp personer som de virkelig ønsker å finne, uavhengig av deres status og profil. Samtalepartnerne påpekte at det kun er Inter-Services Intelligence (ISI) som har et helhetlig nasjonalt etterretningssystem.

2.2 INTERNT FORDREVNE

Sivilbefolkningen har i perioder blitt internt fordrevet. Folk forlater sine hjemsteder både pga. konfliktrelatert vold og økonomiske og humanitære forhold; oftest kombinasjoner av disse. I løpet av våren 2013 gjennomførte sikkerhetsstyrkene aksjoner i distriktene Khurram og Khyber i FATA. Begge aksjonene resulterte i et stort antall internt fordrevne.

Personer som er registrert som internt fordrevne (Internally Displaced Person, IDP), er berettiget til støtte fra myndighetene, uavhengig av hvor og hvordan de bor. En internasjonal tenketank anslo (november 2012) at kun ti prosent av registrerte IDPer bor i leire, mens majoriteten bor hos slektninger eller leier husvære. De fleste IDP-leirene ligger i KPK, men i 2011 ble det åpnet to leire i FATA. Myndighetenes kriterier for å gi IDP-status og bistand er strenge. En grunnleggende forutsetning for å bli registrert som IDP er at man har et *Computerized National Identity Card*; CNIC-kort. Mange har ikke det, de fleste kvinner. Det er en forutsetning at opprinnelsesstedet er rammet av aktiv konflikt mellom opprørere og sikkerhetsstyrker, og det tas ikke hensyn til de militante gruppene og deres tilstedeværelse og aktivitet. Eksempelvis vil ikke personer fra Nord-Waziristan anses

som IDPer på tross av massiv tilstedeværelse av opprørsgrupper i distriktet. Når militære operasjoner avsluttes, forutsettes internflyktningene å returnere til sine hjemsteder. Ingen tvinges til å vende hjem, men bistand i form av mat og telt opphører. En journalist som kjenner området godt, hevdet (november 2012) at majoriteten som oftest vender tilbake til sine hjemsteder når militære operasjoner er avsluttet.

2.3 VALGET I 2013

Det ble registrert omfattende politisk vold i forkant av valgene i mai 2013. Det var i særdeleshet «sekulære partier» og deres medarbeidere som ble angrepet, både i landet som helhet og i KPK. Det pashtunske partiet *Awami National Party* (ANP) styrte KPK i fire år, frem til 2012. Partiet har markert avstand til de militante miljøene, både ideologisk, politisk og kulturelt, og har betalt en høy pris for det. Partiets ledere og medarbeidere skal i perioden fra januar til mai 2013 ha blitt utsatt for minst 37 angrep fra militante grupper. I tillegg ble det distribuert trusselbrev og utstedt fatwaer om at en stemme for ANP var en stemme mot islam (Hussain 2013). Andre sekulære partier som *Muttahida Qaumi Movement* (MQM) og det daværende regjeringspartiet, *Pakistan People's Party* (PPP), ble også utsatt for trusler og angrep:

Translating their threats the Taliban attacked a number of election activities of these parties in which tens of civilians and political workers were killed. Resultantly, the ANP, the PPP and the MQM could not carry out face-to-face public election campaign on a large-scale (FRC 2013c, s. 4).

Volden førte antagelig til redusert valgdeltakelse, selv om det ble rapportert om relativt få hendelser på selve valgdagen (FRC 2013c). Sammenlignet med valgene i 2008 skal det likevel ha vært færre voldshandlinger ved valgene i 2013. Dette kan ha sammenheng med at TTP og andre islamistiske, militante grupper i 2008 hadde sterkere fotfeste i provinsen (Munir 2013).

Ifølge en diplomatkilde (2013a) skal *Tehreek-e-Insaf* (PTI), partiet til den tidligere cricket-stjernen Imran Khan, lede provinsregjeringen i KPK. PTI gjorde et svært godt valg og besetter halvparten av provinsens seter til parlamentet (FRC 2013c). Khan har vært svært kritisk til USAs droneangrep og hatt en klar stemme mot korrupsjon. Diplomatkilden (2013b) er av den oppfatning at den nye *Muslim League-Nawaz* (PML-N)-regjeringen har innledet samtaler med TTP i tråd med signaler under valgkampen om at forhandlinger er eneste farbare vei for løsning på konflikten med de militante gruppene. Det er uklart hva det skal forhandles om, hvem som forhandler, og hva som er målet med forhandlingene.

3. NOEN SIKKERHETSRELATERTE FORHOLD I KPK

I perioden fra januar til oktober 2013 ble tilsammen 885 personer registrert drept i konfliktrelatert vold i KPK. Majoriteten av disse, 589 personer³, var sivile. Registreringer for 2012 viser at 363 sivile mistet livet i provinsen i løpet av året. Dette var en klar nedgang fra 2011 da 511 sivile ble registrert omkommet som følge av konfliktrelatert vold. Sivile tapstall for 2012 var de laveste på seks år:

Drepte i Khyber Pakhtunkhwa (KPK): 2005- 2012

	Sivile	Sikkerhetsstyrker	Militante	Totalt
2005	2	0	2	4
2006	60	13	27	100
2007	393	221	372	986
2008	868	255	1078	2201
2009	1229	471	3797	5497
2010	607	96	509	1212
2011	511	331	364	1206
2012	363	98	195	656
Total*	4033	1485	6344	11862

Kilde: SATP u.å.a.

I 2012 ble det gjennomført 21 selvmordsangrep som medførte at 140 personer ble drept. Dette var en klar reduksjon fra 2011, da 411 personer ble registrert drept i 23 selvmordsangrep. Per august 2013 var det registrert 17 selvmordsangrep som til sammen hadde kostet 238 mennesker livet (SATP u.å.e).

Bomber/IEDer representerer den største trusselen mot befolkningen i KPK. I 2012 ble det registrert til sammen 222 bombeeksplosjoner som drepte 268 personer. Tall for 2013 (per oktober) viser en økning i tapstallene som følge av bomber/IEDer; til sammen er 587 personer drept i forbindelse med 172 konfliktrelaterte voldsepisoder (SATP u.å.b). Det foreligger ikke informasjon om hvordan tallene fordeler seg mellom sivile, sikkerhetsstyrker og militante. PIPS registrerte 456 terrorangrep i KPK i 2012. Om lag 30 prosent (140 angrep) fant sted i provinshovedstaden Peshawar. Flere distrikter er registrert med flere enn 20 angrep i løpet av året; Charsadda, Bannu, Nowshera, Swabi, Hangu, Mardan og Kohat (PIPS 2013, s. 14).

Selv om sikkerhetssituasjonen for sivile synes å ha blitt bedre de siste årene, er TTP til stede og har kapasitet til å gjennomføre aksjoner og angrep i hele provinsen. I juli 2013 angrep et titalls tungt bevæpnede opprørere et sikkerhetsfengsel i byen Dera

³ Pr. oktober 2013.

Ismail Khan, sør i provinsen. Til sammen 175 fanger ble satt fri, herunder 35 ”hardcore militants” (Sherazi 2013).

Omfanget av sekterisk vold er økende i KPK. I 2011 ble det registrert kun ett sekterisk angrep, mens det i 2012 ble registrert ti sekteriske aksjoner hvor mer enn femti personer ble drept. I perioden fra januar til august 2013 registrerte SATP åtte aksjoner som karakteriseres som sekteriske. 51 personer omkom i angrepene. I motsetning til i landet for øvrig, er det i hovedsak TTP som står bak den sekteriske volden i KPK (SATP u.å.c).

Enkelte kilder antyder at det i etterkant av valget i mai 2013 har vært en nedgang i den konfliktrelaterte volden. Conflict Monitoring Center (2013b) registrerte 32 angrep per måned i KPK i forkant av valget, mens antallet er redusert til 20 etter valget.

TTP er motstander av jenters skolegang og ønsker kun islamsk utdanning (koranskole). Ifølge en godt informert kilde (samtale november 2012) angriper TTP - som hovedregel - ikke skolebarn og lærere, men skolebygninger. En talsmann for Taliban skal ha uttalt at Malala ble skutt fordi hennes familie har forbindelser til amerikanske interesser, og fordi faren var tilknyttet en anti-Taliban-milits i Swat. Mer enn 80 skoler ble registrert angrepet i KPK og FATA i 2012. I underkant av tretti av skolene som ble angrepet, ligger i FATA, majoriteten i Mohmand og Khyber. I KPK var skolene i Swabi og Charsadda særlig utsatt, her ble henholdsvis tretten og ti skoler angrepet (Conflict Monitoring Center 2013a).

3.1 PESHAWAR

Peshawar er provinshovedstad i KPK og har en strategisk viktig plassering i et sikkerhetsmessig ustabil område nær Khyberpasset og den pakistansk-afghanske grensen. Situasjonen i byen ble allikevel beskrevet som relativt stabil av samtalepartnerne i november 2012, samtidig som det ble påpekt at hyppige angrep rammer sivilbefolkningen. SATP (u.å.a) oppsummerer situasjonen i Peshawar slik: “The capital city of the Province has evidently been put under siege by the extremists.” Ifølge Jane’s (2013c) har TTP økende operasjonell aktivitet i Peshawar, og angrepet på USAs konsulat i byen i april 2010 knyttes til TTP. Andre kilder mener at *Lashkar-e Islam* (LeI) stod bak angrepet.

Ifølge SATP (u.å.d) rammes alle distrikter i KPK av angrep utført av militante grupper, og Peshawar har flest slike angrep. I 2011 registrerte SATP 120 angrep i byen, og i 2012 økte antallet noe, til 128 angrep. I desember 2012 gjennomførte opprørerne en kompleks aksjon mot flyplassen; om lag 10 personer mistet livet og 40 ble skadet. Bare en uke senere ble flere sivile drept og såret i et selvmordsangrep i et travelt markedsområde. Enkelte av aksjonene skjer på steder hvor det i hovedsak er uskyldige sivile som rammes; utelukkende fordi de oppholder seg på galt sted til feil tid. Amerikanske myndigheter mener å se konturene av flere høy-profilerte angrep i Peshawar by:

Recent trends from mid-2012 into 2013 indicate a rise in brazen attacks against high-level Pakistani targets within the city limits where security is perceived to be better than outside Peshawar (OSAC 2012).

I perioden fra januar til oktober 2013 er det registrert 157 konfliktrelaterte voldsepisoder i Peshawar. Mer enn 370 personer er drept, og 768 personer er såret. Hendelsene inkluderer et bredt spekter av aksjoner, fra selvmordsangrep og IEDer til målrettede drap av enkeltindivider med håndvåpen (SATP u.å.d)

3.2 PATA

Provincial Administered Tribal Areas (PATA) omfatter Swat og seks nabolistrikter⁴ i provinsen KPK (ICG 2013). På bakgrunn av stor sosial uro i området, opprettet den pakistanske regjeringen i 1975 en ny styringsstruktur som skulle ta hensyn til pashtunske tradisjoner. Juraene, de tradisjonelle rådene, skulle ha en sentral plass. Pakistans høyesterett har karakterisert styringen av PATA grunnlovsstridig, og i april 2009 endret nasjonalforsamlingen styringsstrukturen i PATA.

Sikkerhetssituasjonen i PATA er fremdeles uoversiktlig. Selv om Sunny-ekstremistiske grupper har mistet den posisjon og innflytelse de hadde i 2008/2009, er både fotsoldater og ledere til stede i området. Sikkerhetspersonell og sivile blir regelmessig angrepet. Sikkerhetsstyrkene mangler både trening og utstyr til å bekjempe de militante gruppene, og sivile myndigheter ser ikke ut til å ta innover seg sivilbefolkningens situasjon og deres bekymring for manglende sikkerhet (ICG 2013).

3.2.1 Swat

I 2009 gjennomførte den pakistanske hæren en omfattende aksjon mot militante opprørsgrupper i Swat. Et dysfunksjonelt rettsvesen, mangelfulle offentlige tjenester og korrupsjon hadde bidratt til at opprørerne hadde fått fotfeste i dalen. Tropper ble forflyttet fra den indiske grensen, og til sammen 30 000 mann deltok. Offensiven startet tidlig i mai, etter at store deler av befolkningen var evakuert:

By June, the army had pushed the Taliban militants out of the Swat Valley, in fierce fighting that left more than 300 soldiers and 2 000 militants killed and hundreds more injured. The leaders of the Swat Taliban managed to escape to FATA and Afghanistan. But some 1, 5 million refugees from Swat who had fled the valley earlier finally started going back home (Rashid 2012).

Mange sivile flyktet og endte opp som internt fordrevet som følge av krigshandlingene, men brorparten returnerte til sine hjemsteder etter at operasjonene var avsluttet. Dette på tross av at den humanitære situasjonen var prekær. Et stort antall skoler var rasert av opprørerne, og infrastruktur som vannforsyning og elektrisitet var ødelagt. Flommen i 2010 forverret situasjonen ytterligere.

Det foreligger lite informasjon om sivilbefolkningen som har vendt hjem de senere årene, men den økonomiske situasjonen er fremdeles svært vanskelig. Turistindustrien ligger nede og har ikke blitt erstattet av annen inntektsgenererende virksomhet. TTP og andre opprørsgrupper synes imidlertid å ha begrenset innflytelse i området. Selv om situasjonen er rolig og stabil i Swat, er befolkningen bekymret

⁴ Chitral District, Upper og Lower Dir, stammeområdene i Kohistan og Mansehra distrikt samt Malakand distrikt.

over tilstedeværelsen av sikkerhetsstyrker og den generelle militariseringen av området (Khan Katta 2013).

Tusenvis av TTP-kadre ble tatt til fange under offensiven og ble senere internert i såkalte *Internment Camps*. Sikkerhetsmyndighetene mente at det ikke var mulig å få disse dømt i medhold av eksisterende straffelovgivning, blant annet på grunn av mangelfulle bevis. I april 2011 ble det vedtatt en lov med tilbakevirkende kraft; *Action and Aid of Sivil Power*. Loven benyttes som grunnlag for fortsatt internering av kadre som ble arrestert i forbindelse med offensiven i Swat i 2009. Ingen av Landinfos kilder kan med sikkerhet si hvor mange som fremdeles holdes i interneringsleirene, men de antyder at det kan dreie seg 5-6000 personer. Så vidt Landinfo er kjent med, har ingen uavhengige organisasjoner tilgang til leirene, heller ikke ICRC. De internerte holdes i arrest uten lov og dom, og det synes ikke å være satt noen tidsbegrensning på frihetsberøvingen. Interneringsleirene er ikke et tema som vies oppmerksomhet i Pakistan, verken i media, av menneskerettighetsorganisasjoner eller andre. Peshawar High Court skal ifølge en internasjonal organisasjon (samtale i Pakistan november 2012) være engasjert i saken. Organisasjon pekte på at mange av de som dør i leirene, angivelig («ifølge myndighetene») dør av hjerteattakk.

4. NOEN SIKKERHETSRELATERTE FORHOLD I FATA

Etter 1947 ble FATA gitt en spesiell administrativ status som innebærer at pakistansk jurisdiksjon ikke gjelder i området. Presidenten utnevner en guvernør og såkalte *Politisak Agents* som styrer i medhold av *Fronter Rimes Regelasjons* (FCR). De lokale «agents» kan treffe beslutninger om kollektiv avstraffelse av familier eller hele stammer. En kilde opplyste (november 2012) at FCR nylig ble endret slik at kvinner og barn ikke omfattes av eventuelle beslutninger om kollektiv avstraffelse.

FATA må karakteriseres som et urolig område. Områdene rundt; de østlige delene av Afghanistan og Balochistan, er også preget av konflikt og bidrar til ytterligere uforutsigbare forhold. Mer enn tusen personer ble drept i konfliktrelatert vold i FATA i første halvår 2013; ifølge tall fra Fata Research Center (2013a) hele 1231 personer. Majoriteten av disse, om lag 72 prosent, skal ha vært opprørere. 14 prosent av de drepte klassifiseres som sivile (174 personer), og de resterende var medlemmer av sikkerhetsstyrkene (FRC 2013a & FRC 2013b). Bomber og IEDer krever mange liv, og i perioden fra januar til august 2013 mistet 336 personer livet i slike aksjoner. Seks selvmordsangrep i ovennevnte periode kostet 147 liv (SATP u.å.g). I 2013 har SATP registrert kun ett sekterisk angrep, men det krevde til gjengjeld mer enn seksti liv (SATP u.å.h).

En hel rekke militante, islamistiske grupper opererer i FATA. Konfliktlinjer og allianser er i kontinuerlig endring, situasjonen er uoversiktlig og forandrer seg raskt (SATP u.å.f). Den labile sikkerhetssituasjonen har medført at få uavhengige journalister og rapportører er til stede, og det er derfor vanskelig å få pålitelig, oppdatert informasjon.

Konflikten har ulik dynamikk, involverer ulike aktører og har forskjellige konsekvenser for sivilbefolkningen i de ulike distriktene i FATA. Det er lokale stammer og stammeledere som har makt og kontroll lokalt. Enkelte av stammelederne er alliert med TTP, mens andre er i opposisjon. Alliansene er i stadig endring, stamme-hierarkiene er svekket og økonomisk aktivitet som tidligere ble kontrollert av stammene, kontrolleres nå av opprørerne (kilde i Pakistan, samtale november 2012). En journalist som har besøkt området flere ganger, mente at det er et paradoks at de militante gruppene fikk «rom» til å vokse på 80-tallet, da det ble ansett å være i den pakistanske statens interesser, mens befolkningen nå gjøres ansvarlig for å holde dem ute (samtale november 2012).

Den pakistanske hæren gikk inn i FATA i 2004 og er nå til stede i alle distriktene. Sikkerhetsstyrkenes tilstedeværelse varierer fra område til område, og det er også variasjon i hvilken grad de aktivt bekjemper opprørerne. Hæren kontrollerer veinettet og de største befolkningscentrene. De militante gruppene styrer i liten grad dagliglivet til sivilbefolkningen. På dagtid har sikkerhetsstyrkene kontroll i de fleste områder, mens situasjonen i mange områder er mer uklar på nattetid. En journalist hevdet (november 2012) at situasjonen har blitt bedre for store deler av sivilbefolkningen ved at det gjennomføres færre aksjoner, og at de som gjennomføres, generelt er mindre omfattende enn tidligere. Journalisten mente at FATA ikke lenger kan karakteriseres som en slagmark. Han poengterte imidlertid at droneangrepene fortsatt rammer uskyldige sivile, og at personer med tilknytning til TTP blir drept. Skoler er et mål for opprørsbevegelsen i FATA. Hovedregelen er også her at skolebygningene, ikke skolebarna eller lærerne, angripes. Det er fremdeles enkelte jenteskoler i FATA.

Hele befolkningen får unngjelde når opprørsgruppene aksjonerer og hæren går til motangrep, først og fremst ved at uskyldige sivile blir drept i konfrontasjonene. Flere av samtalepartnerne i november 2012 beskrev sivilbefolkningens situasjon som svært komplisert og krevende; de sivile er skviset mellom sikkerhetsstyrkene og ulike opprørsgrupper. Majoriteten har ikke spesiell sympati med noen av partene, verken sikkerhetsstyrkene eller opprørsgruppene.

På tross av omfattende militære aksjoner har hæren i begrenset grad klart å ta ut (arrestere eller drepe) ledersjiktet i de militante gruppene, kun et fåtall er tatt. Mange av de sentrale lederne har søkt tilflukt i Nord-Waziristan eller oppholder seg på den afghanske siden av grensen, særlig i Kunar-provinsen (kilde i Pakistan, samtale november 2012).

Det er generelle bevegelsesrestriksjoner inn og ut av FATA. Det er ikke mulig å reise inn eller ut av området uten å bli kontrollert. Dette gjelder for alle reisende, både pakistanske borgere og utlendinger. Kontrollen ved de militære kontrollpostene innebærer omfattende og tidkrevende screening av kjøretøy og passasjerer, og ventetiden kan være lang. Personer som ikke har tilknytning til området, blir normalt nektet innreise. En kilde med inngående kunnskap om lokale forhold fortalte (november 2012) at grunnen til at han får reise inn i Waziristan, er at han har slektninger der. Han må ha særskilt tillatelse hvis han ønsker å reise til distrikter hvor han ikke har slektninger eller stammetilknytning. Verken formelle eller andre kontrollrelaterte forhold begrenser imidlertid ikke sivilbefolkningens *anledning* til å

forlate FATA. De som skal ut av Sør- og Nord-Waziristan, vil bli stoppet i Tank-distriktet hvor det blir gjennomført omfattende individuell kontroll og screening.

Den humanitære situasjonen i FATA var svært vanskelig før det militante opprøret. Området er fortsatt lavt prioritert når det gjelder myndighetenes faktiske ressursbruk, og operasjonsmulighetene for uavhengige bistandsoperatører er svært begrensede, særlig der opprørsgruppene står sterkt. Forsyninger blir grundig kontrollert og vil kunne bli stoppet eller hindret i å komme inn i området (ICG 2013).

4.1 KHURRAM

I de nordlige områdene i Khurram-distriktet, "Upper Khurram", utgjør en stamme pashtunske shiamuslimer majoritetsbefolkningen. Den øvrige befolkningen i distriktet er i hovedsak sunnier. Det er rapportert om omfattende sekterisk vold mot shiaene i Khurram. Shiaene har tatt til motverge, ifølge enkelte kilder med bistand fra den afghanske hæren. I motsetning til landet for øvrig, hvor grupperinger som *Lashkar e Jhangvi* (LeJ) er ansvarlig for det meste av den sekteriske volden, står TTP bak den sekteriske volden i FATA (Khan Mashud 2013).

Ifølge en internasjonal organisasjon (samtale i Pakistan november 2012) har Khurram-shiaenes bevegelsesfrihet periodevis vært sterkt begrenset de siste fire, fem årene. Befolkningen i distrikthovedstaden Parachinar, hovedsaklig shiaer, er tidvis helt avskåret fra Peshawar og kan heller ikke reise gjennom de sydlige områdene i distriktet fordi militante sunnigrupper ikke tillater shiaene å bruke veiene. Befolkningen er innesperret, og eneste mulighet til å komme seg ut av distriktet er gjennom Afghanistan; gjennom Paktia, via Jalalabad til Peshawar. Begrensningene i bevegelsesfriheten har skapt store økonomiske problemer.

I mai 2013 aksjonerte sikkerhetsstyrkene mot militante grupper i sentrale deler av distriktet. Flere titalls landsbyer ble klassifisert som konfliktsoner, og det ble meldt om flere tusen fordrevne familier. Ifølge en diplomatkilde (2013a) er man bekymret for det høye antallet fordrevne, kanskje så mange som 25 000 familier. En del av familiene har søkt tilflukt i leire i Khurram eller KPK, mens andre har søkt tilflukt hos slektninger i andre provinser (FRC 2013b).

FRCs registreringer bekrefter at konfliktnivået var høyt i andre kvartal 2013; til sammen 172 personer ble drept, de fleste i forbindelse med væpnede sammenstøt og offensiver. Majoriteten av de drepte, 77 prosent, er militante, men svært mange sivile er rapportert skadet. 172 drepte illustrerer en markant økning i konfliktnivået sammenliknet med første kvartal i 2013, da det kun ble registrert fem drepte. De fleste sikkerhetshendelsene fant sted i det sentrale Khurram (FRC 2013a & FRCb). Den 26. juli 2013 ble det gjennomført et omfattende sekterisk selvmordsangrep i distriktshovedstaden Parachinar; om lag 60 personer ble drept og mer enn 180 ble såret (BBC 2013).

4.2 SØR-WAZIRISTAN

Sør-Waziristan er det sørligste og det største distriktet i FATA. Ifølge en analytiker med inngående kjennskap til området er Meshud den største stammen i Sør-Waziristan, og den kontrollerer nærmere 70 prosent av territoriet. Mange av TTPs sentrale aktører har tilhørighet til Meshud-stammen. Både den første lederen,

Baitullah Meshud, og den nåværende, Hakimullah Meshud⁵, tilhører stammen. TTP ble dannet i Sør-Waziristan i 2007.

TTP har i perioder hatt tilnærmet full kontroll over distriktet og organisert skattlegging og etablert egne domstoler. Pakistanske sikkerhetsstyrker har gjennomført flere større operasjoner i distriktet, som av flere samtalepartnere blir karakterisert som tilnærmet umulig å kontrollere. På grunn av høye tapstall har myndighetene inngått ”peace deals”; ikke med lokale stammeledere som er de legitime makthavere, men med kommandanter. Enkelte mener at dette har gitt legitimitet til og styrket de militante gruppene på bekostning av tradisjonelle stammestrukturer (Khan Mashud 2013, s. 190).

En stor andel av sivilbefolkningen har forlatt distriktet på grunn av flere store operasjoner de seneste årene. I forbindelse med kamphandlinger i januar 2008 ble 200 000 personer fordrevet. Den siste store militære operasjonen startet i oktober 2009, om lag 30 000 soldater deltok, og flere hundretusen sivile ble drevet på flukt. De internt fordrevne oppholder seg i flyktningleire i KPK eller hos slektninger, mange har reist til Karachi. Ifølge en lokal kilde (samtale november 2012) har 1500 familier returnert, mens om lag 25 000 familier fortsatt er fordrevet. På tross av omfattende kamphandlinger over flere år, har sikkerhetsstyrkene kun kontroll over veiene og de urbane senterne. Sikkerhetsstyrkenes operasjoner har også ført til at militante har måttet etablere seg i Nord-Waziristan (Khan Mashud 2013).

I tillegg til TTP har Mullah Nazir og hans gruppering stor innflytelse i området. Mens TTP anser pakistanske myndigheter og sikkerhetsstyrker som sitt primære mål, fokuserer Mullah Nazirs gruppe på USA og NATO (Khan Mahsud 2013). Mullah Nazir skal ha blitt drept i januar 2013, og hans etterfølger ble utnevnt etter få dager (Roggio 2012). Drapet på Nazir skal ha utløst kamper mellom Meshud-stammen og Ahmadzai Wazir-stammen (FRC 2013b).

Til sammen 37 personer ble registrert omkommet i konfliktrelatert vold i første halvår av 2013, av disse mistet 22 personer livet i droneangrep, åtte av dem var sivilister (FRC 2013b).

4.3 NORD-WAZIRISTAN

Nord-Waziristan anses som episentret for opprøret, både i Afghanistan og i Pakistan. De aller fleste, dvs. flere ti-talls, militante grupperinger som opererer i regionen, har tilhold i distriktet, herunder rene lokale grupper, Punjab-baserte og utenlandske militante organisasjoner (FRC 2013b). Ingen har god informasjon om styrkeforholdene, graden av samarbeid eller eventuelle konflikter mellom grupperingene, da uavhengige observatører ikke har tilgang til Nord-Waziristan. Sentrale konflikttema er utenlandske krigeres (hovedsakelig arabere og uzbekere) rolle, hvorvidt pakistanske mål er legitime, og om opposisjonen skal begrenses til NATO og USA i Afghanistan (Gopal, Khan Mahsud & Fishman 2013). En anerkjent nasjonal avis har beskrevet distriktet som et *black hole*.

⁵ Cf. fotnote 1

Haqqani-nettverket, ledet av den legendariske kommandanten Jalaluddin Haqqani, har base i Nord-Waziristan. Nettverket er en sentral aktør i opprøret i Afghanistan og ansvarlig for en rekke spektakulære og koordinerte angrep, blant annet i Kabul. Haqqani-nettverket nyter stor respekt blant de øvrige gruppene og opplyses å fungere som megler ved uoverensstemmelser mellom gruppene. Nettverket har tradisjonelt sterke bånd til pakistanske sikkerhetsstyrker og etterretning (ISI). Pakistanske sikkerhetsstyrkers moderate militære press mot Nord-Waziristan må ifølge flere kilder forstås i lys av myndighetens forbindelser med nettverket (Gopal et al. 2013).

Den pakistanske hæren har aksjonert i alle distriktene i FATA, med unntak av Nord-Waziristan. Sikkerhetsstyrkene er til stede, men har liten faktisk innflytelse, og de militante opererer med stor grad av straffefrihet (*impunity*). Opprørerne kontrollerer således ikke hele, men lommer av distriktet. En diplomatisk kilde har overfor Landinfo hevdet (november 2012) at eventuelle større operasjoner vil innebære en rekke betydelige, strategiske utfordringer. Effektiv utfordring av de militante gruppene vil dessuten forutsette samarbeid mellom sivile og militære aktører som det pr. i dag ikke er grunnlag for. Både sentrale og lokale politikere inngår allianser og avtaler med ekstremistiske grupper, dels som en del av et større strategisk spill, og dels fordi mange av gruppene "ideologi" og verdensanskuelse har tilslutning, for eksempel klare anti-India-synspunkter. Planene om store omfattende aksjoner, også i Punjab, kan ofte nøstes tilbake til Nord-Waziristan.

Distriktet fungerer som en relativt trygg havn for mange som er ettersøkt av ulike sikkerhetsmyndigheter. Tusenvis søkte til området etter at Talibanregimet i Afghanistan falt høsten 2001. I 2004, da pakistanske sikkerhetsstyrker startet de militære operasjonene i Sør-Waziristan, søkte mange militante seg over grensen i nord.

En stor andel av de amerikanske droneangrepene er rettet mot mål i Nord-Waziristan. Fra 2010 til første kvartal av 2012 ble tre av fire slike angrep rettet mot distriktet (Gopal et al. 2013, s. 132). I første halvår av 2013 ble det registrert til sammen ti droneangrep i distriktet; 45 personer ble drept. De utenlandske krigerne som oppholder seg i distriktet, er målet for droneangrepene (FRC 2013b).

4.4 BAJOUR

Bajour, lengst nord, er det minste distriktet i FATA. Distriktet, som grenser mot Kunar-provinsen i Afghanistan, består av store, svært utilgjengelige fjellandskaper. Landinfos kilder hevder at mer enn en halv million mennesker ble fordrevet til ulike leire i KPK allerede høsten 2008, og at mange også ble fordrevet fra distriktet i 2009 og 2010. Bakgrunnen er omfattende militære operasjoner, som resulterte i sterke negative reaksjoner både mot sikkerhetsstyrkene og TTP fra sivilbefolkningen (Rahmanullah 2013). TTP-kommandanten Faqir Mohammad, en av "grunnleggerne" av TTP, har spilt en sentral rolle i distriktet. Faqir skal ifølge nyhetsmeldinger ha blitt tatt til fange av afghanske sikkerhetsstyrker i februar 2013 (Dawn 2013).

De fordrevnes situasjonen har vært prekær (bl.a. matmangel), og mange har vært tiggere. En del er fortsatt i Jalojai, Nowshera og andre leire i Peshawar-området, men høsten 2012 hadde mange returnert til sine hjemmeområder. En lokal kilde (samtale november 2012) beskrev Bajour som det mest stabile av FATAs distrikter. Fata

Research Centre beskriver situasjonen i Bajour som «comparatively peaceful» i sin sikkerhetsrapport for andre kvartal 2013 (FRC 2013b, s. 8). Det ble registrert fem sikkerhetsrelaterte hendelser i distriktet i andre kvartal 2013; ett selvmordsangrep, én bombeeksplosjon, ett terroristangrep og to målrettede drap (*targeted killings*). Åtte personer ble drept, av disse var seks sivile, mens de to siste var medlemmer av sikkerhetsstyrkene.

4.5 MOHMAND

Islamistiske grupper fikk fotfeste i distriktet i 2006, og i løpet av 2007 etablerte opprørsgruppene seg som en betydelig maktfaktor. Distriktet er kjent for marmor av god kvalitet, og marmoren har utgjort et viktig fundament i økonomien. Militante opprørere presset eierne av anleggene til å betale store beløp i skatt og bestikklser med det resultat at virksomhetene ble stengt.

I 2011 og 2012 gjennomførte sikkerhetsstyrkene aksjoner i Mohmand-distriktet, mens det i 2013 er registrert relativt få hendelser i distriktet. I første kvartal i 2013 ble det registrert seks sikkerhetshendelser som resulterte i fire drepte. I andre kvartal ble det ikke rapportert om noen hendelser (FRC 2013b).

4.6 ORAKZAI

Orakzai er det eneste distriktet i FATA som ikke grenser til Afghanistan. Det er likevel stor opprørsaktivitet i distriktet, og det er registrert sekterisk vold, dog i betydelig mindre omfang enn i Khurram-distriktet.

Samtalepartnerne i november 2012 påpekte at TTP står sterkt i Orakzai, og at situasjonen i distriktet er ustabil, bl.a. på grunn av tilstedeværelse av andre grupper. FRC (2013b) hevder at både TNSM (*Tehreek-e-Nafaz-e-Shariat-e-Mohammadi*)⁶ og TTM (*Tehrik-i-Tulaba Movement*) har base i distriktet.

I motsetning til i Mohmand-distriktet har sikkerhetsstyrkene i begrenset grad lyktes å få kontroll over opprørsgruppene i Orakzai. Den største trusselen for befolkningen er å komme i kryssild i forbindelse med trefninger. Det ble registrert totalt 60 drepte i distriktet i årets andre kvartal, noe som representerte en reduksjon fra første kvartal da 152 personer mistet livet på grunn av konfliktrelatert vold. Tapstallene er størst blant militante; henholdsvis 56 i første kvartal og 129 i andre kvartal (FRC 2013a & 2013b).

4.7 KHYBER

Sikkerhetssituasjon har vært ustabil i Kyber i hele 2013. Det er registrert mange trefninger, både mellom rivaliserende grupper og mellom sikkerhetsstyrkene og opprørere. De sentrale partene i konflikten mellom de militante gruppene er *Lashkar-e Islam* og den mer myndighetsvennlige *Ansar-al-Islam*. TTP skal ifølge flere kilder også være involvert i kampene. En diplomatisk kilde beskrev på forsommeren 2013 kampene mellom grupperingene som svært intense og kraftige.

⁶ Movement for the Enforcement of Islamic Laws.

Konfliktnivået avspeiles i antall registrerte hendelser og drepte i Khyber. I første kvartal i 2013 ble 371 personer drept som følge av ulike sikkerhetsrelaterte hendelser, av disse var 45 personer sivile. I andre kvartal mistet til sammen 266 personer livet. Hele 78 prosent av de drepte i første halvår skal ha tilhørighet til de militante gruppene. Majoriteten er drept i sammenstøt med sikkerhetsstyrkene (FRC 2013a & 2013b).

Det høye konfliktnivået gjenspeiles også i mange internt fordrevne. FN meldte i mai 2013 at 76 000 personer (13 000 familier) er fordrevet fra den strategisk viktige Tirah-dalen i Khyber siden medio mars (UN News Service 2013). Mange av de fordrevne er i en svært vanskelig situasjon:

The displaced families are going to Orakzai and Kurram Agency adjacent to Tirah Valley. Hundreds of displaced families are suffering being shelter-less in the agencies of Kurram and Orakzai. They are suffering of unavailability of transportation and lack of food (FRC 2013b, s. 16).

Bare åtte prosent av de fordrevne er i IDP-leire (UN News Service 2013). Ifølge en diplomatkilde (2013a) har flere lokalsamfunn blitt advart om hevnaksjoner dersom de tar imot internfordrevne fra Tirah-dalen.

Dette er ikke første gangen befolkningen i Khyber fordrives fra sine hjem, mange har måttet flykte pga. sikkerhetsmessige forhold flere ganger. Allerede i 2008 ble deler av befolkningen i Khyber fordrevet.

REFERANSER

Skriftlige kilder

- AsiaNews (2013, 9. april). Taliban threats against immunisation raise polio epidemic risks in Pakistan. *AsiaNews*. Tilgjengelig fra <http://www.asianews.it/news-en/Taliban-threats-against-immunisation-raise-polio-epidemic-risks-in-Pakistan-28921.html> [lastet ned 18. september 2013]
- BBC News (2013, 27. juli). Pakistan violence: Deadly bombings in Parachinar market. *BBC News*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-23470630> [lastet ned 18. september 2013]
- Conflict Monitoring Center (2013a, 20. januar). *Schools vs Militants. An overview of the situation in KPK and FATA*. Islamabad: Conflict Monitoring Center. Tilgjengelig fra <http://cmcpk.wordpress.com/2013/01/20/schools-vs-militants-an-overview-of-the-situation-in-kpk-and-fata> [lastet ned 9. september 2013]
- Conflict Monitoring Center (2013b, mai). *Decline in Militant Attacks after General Elections*. Islamabad: Conflict Monitoring Center. Tilgjengelig fra <http://www.cmcpk.net/wp-content/uploads/2013/06/MSR-MAY-2013-final.pdf> [lastet ned 9. september 2013]
- Dawn (2013, 22. februar). Afghanistan urged to hand over Maulvi Faqir. *Dawn*. Tilgjengelig fra <http://dawn.com/2013/02/22/afghanistan-urged-to-hand-over-maulvi-faqir> [lastet ned 16. april 2013]
- Diplomatkilde (2013a, 9. juni). Rapport unntatt offentlighet. Rapporten er tilgjengelig på Landdatabasen.
- Diplomatkilde (2013b, 17. september). Rapport unntatt offentlighet. Rapporten er tilgjengelig i Landdatabasen.
- FRC, dvs. Fata Research Centre (2013a). *First Quarter Security Report, January – March 2013*. Islamabad: FRC. Tilgjengelig fra <http://frc.com.pk/wp-content/uploads/2013/05/First-Security-Report-2013-for-website.pdf> [lastet ned 9. september 2013]
- FRC (2013b). *Second Quarter Security Report April – June 2013*. Islamabad: FRC. Tilgjengelig fra <http://frc.com.pk/wp-content/uploads/2013/08/Second-Quarter-Security-Report-2013.pdf> [lastet ned 9. september 2013]
- FRC (2013c). *General Elections 2013. Electoral Violence: nature, sources, forces and implications*. Islamabad: FRC. Tilgjengelig fra <http://frc.com.pk/wp-content/uploads/2013/06/Electoral-Violence-Report-FRC.pdf> [lastet ned 10. september 2013]
- Gopal, A., Khan Mahsud, M. & Fishman, B. (2013). The Taliban in North Waziristan. I: Bergen, P. (Red.), *Talibanistan*. New York: Oxford University Press, 128-163.
- Hussain, Khadim. (2013, august). *Political Cost the ANP Paid in its Fight against Extremists*. Islamabad: Pak Institute for Peace Studies (PIPS). Tilgjengelig fra <http://san-pips.com/download.php?f=225.pdf> [lastet ned 9. september 2013]
- ICG, dvs. International Crisis Group (2013, 15. januar). *Pakistan: Countering Militancy in PATA*. Brussel/Islamabad: ICG. Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia-south-asia/pakistan/242-pakistan-countering-militancy-in-pata.pdf> [lastet ned 10. mai 2013]
- Jane's World Insurgency and Terrorism (2013a, 11. juli). *Ansar –ul-Islam (AI)*. Englewood, CO: Jane's Information Group. [Elektronisk abonnementstjeneste]

- Jane's World Insurgency and Terrorism (2013b, 29. juli). *New group claims deadly attack in Pakistan*. Englewood, CO: Jane's Information Group. [Elektronisk abonnements-tjeneste]
- Jane's World Insurgency and Terrorism (2013c, 11. oktober). *Tehrik-e-Taliban Pakistan (TTP)*. Englewood, CO: Jane's Information Group. [Elektronisk abonnements-tjeneste]
- Khan Mahsud, Mansur (2013,). The Taliban in South Waziristan. I: Bergen, P. (Red.), *Talibanistan*. New York: Oxford University Press, 164-201.
- Khan Khattak, Daud (2013). The Taliban in Swat. I: Bergen, P. (Red.), *Talibanistan*. New York: Oxford University Press, 289-313.
- Munir, Khalid (2013, 12. april). Elections and the security situation. *The Express Tribune*. Tilgjengelig fra <http://tribune.com.pk/story/534670/elections-and-the-security-situation> [lastet ned 9. september 2013]
- OSAC, dvs. Overseas Security Advisory Council, U.S. Department of State (2012, 12. mars). *Pakistan 2013 Crime and Safety Report: Peshawar*. Washington D.C.: OSAC. Tilgjengelig fra <https://www.osac.gov/Pages/ContentReportDetails.aspx?cid=13754> [lastet ned 12. september 2013]
- PIPS, dvs. Pak Institute for Peace Studies (2013, 4. januar). *Pakistan Security Report 2012*. Islamabad: PIPS.
- Rahmanullah (2013). The Taliban in Bajaur. I: Bergen, P. (Red.), *Talibanistan*. New York: Oxford University Press, 314-335.
- Rashid, Ahmed (2012). *Pakistan on the Brink. The future of Pakistan, Afghanistan and the West*. Allen Lane/Penguin Group.
- Roggio, Bill (2013, 4. januar). Taliban name Mullah Nazir's replacement. *The Long War Journal*. Tilgjengelig fra http://www.longwarjournal.org/archives/2013/01/taliban_name_mullah.php [lastet ned 2. april 2013]
- SATP, dvs. South Asia Terrorism Portal (u.å.a). *Khyber Pakhtunkwa Assessment – 2013*. New Dehli: South Asia Terrorism Portal. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/nwfp/index.html> [lastet ned 9. september 2013]
- SATP (u.å.b). *Bomb blasts in the Khyber Pakhtunkhwa – 2013*. New Dehli: South Asia Terrorism Portal. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/nwfp/datasheet/blast.htm> [lastet ned 7. oktober 2013]
- SATP (u.å.c). *Sectarian Violence in Khyber Pakhtunkwa – 2013*. New Dehli: South Asia Terrorism Portal. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/nwfp/datasheet/sectarianviolenceNWFP2013.htm> [lastet ned 7. oktober 2013]
- SATP (u.å.d). *Terrorism-related Incidents in Peshawar – 2013*. New Dehli: South Asia Terrorism Portal. Tilgjengelig fra http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/nwfp/datasheet/peshawar_incident.htm [lastet ned 12. september 2013]
- SATP (u.å.e). *Suicide Attacks in Khyber Pakhtunkwa*. New Dehli: South Asia Terrorism Portal. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/nwfp/datasheet/suicideattack.htm> [lastet ned 7. oktober 2013]
- SATP (u.å.f). *FATA Assessment – 2013*. New Dehli: South Asia Terrorism Portal. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/Waziristan/index.html> [lastet ned 12. september 2013]

- SATP (u.å.g). *Suicide Attacks in FATA*. New Dehli: South Asia Terrorism Portal. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/Waziristan/datasheet/suicideattack.htm> [lastet ned 14. oktober 2013]
- SATP (u.å.h). *Sectarian Violence in FATA – 2013*. New Dehli: South Asia Terrorism Portal. Tilgjengelig fra <http://www.satp.org/satporgtp/countries/pakistan/Waziristan/datasheet/sectarianviolenceFATA2013.htm> [lastet ned 14. oktober 2013]
- Sherazi, Zahir Shah (2013, 30. august). Pakistani Taliban free over 175 inmates in DI Khan jailbreak. *Dawn.com*. Tilgjengelig fra <http://dawn.com/news/1032777/pakistani-taliban-free-over-175-inmates-in-di-khan-jailbreak> [lastet ned 9. september 2013]
- Siddiqui, Taha (2012, 28. mars). Inside Khyber Agency – Lashkar-e-Islam promised justice, delivered violence. *The International Herald Tribune*. Tilgjengelig fra <http://tribune.com.pk/story/356186/inside-khyber-agency-v-lashkar-e-islam-promised-justice-delivered-violence/> [lastet ned 9. september 2013]
- Zaidi, Syed Manzar Abbas (2010, 1. oktober). *The Role of Lashkar-i-Islam in Pakistan's Khyber Agency*. [s.l.]: Combating Terrorism Center. Tilgjengelig fra <http://www.ctc.usma.edu/posts/the-role-of-lashkar-i-islam-in-pakistan%E2%80%99s-khyber-agency> [lastet ned 9. september 2013]
- UN News Service (2013, 3. mai). Pakistan: UN warns nearly 13 000 families displaced near Afghan border, many more could follow. *UN News Service*. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/518a45e44.html> [lastet ned 10. august 2013]

Muntlige kilder

- Diplomatkilde. Møte i Islamabad 18. november 2012.
- FN-kilde. Møte i Islamabad 20. november 2012.
- Lokal journalist og analytiker. Møte i Islamabad 19. november 2012.
- Lokal journalist. Møte i Islamabad 19. november 2012.
- Human Rights Commission of Pakistan (HRCP). Møte i Lahore 22. November 2012.
- Lokal, uavhengig forskningsinstitusjon. Møte i Islamabad 19. november 2012.
- Internasjonal tenketank. Møte i Islamabad 21. november 2012.